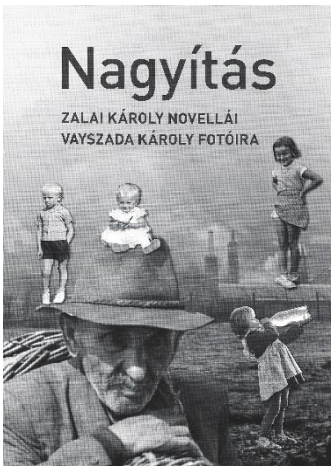

Jolsvai András

Nagyítás

Zalai Károly novellái
Vayszada Károly fotóira

Egy hallgatag, zárkózott, magányoszománcgyári alkalmazott, bizonyos Vayszada Károly, aki bőven elmúlt már ötven éves, és a háború vége óta az anyjával él egy kis felvidéki faluban, Poltáron, munkaideje után bejárja a környékbeli falvakat, kisvárosokat, és fotókat készít mindarról, amit lát. Valahol a hatvanas évek elején járunk, Losonc, Fülek, Pelsőc külvárosában, ez a világ még éppen csak most kezd ébredezni évszázados Csipkerózsika-álmából: szegényes, falusias élet ez, ahová alig szivárog le a távoli Prága halkuló üzenete. Vayszada jön-megy, figyel és fényképez. Hősei szinte észre sem veszik, nem zavartatják magukat, teszik a dolgukat. Csacsifogatot hajtanak, utat építenek, krumplit árulnak a piacon, a buszra várnak, kerti kádban fürdenek, vagy átugranak egy tócsát az esőáztatta utcán. A fotók saját korukban semmi feltűnést nem keltenek. Az is csoda, hogy fennmaradtak. (Olyan csoda egyébként, melynek minden részletét nem is ismerjük.) Már a múlt századi szociofotó nagytehetségű képviselőjét tiszteljük alkotójukban. A hivatalos verzió szerint, Vayszada valójában festőművész volt. Az volt a valóságban is, el nem ismert, pályaszélre szorított, semmibe vett piktor, aki élete nagyobb részében filléres mázolmányokból – csendéletekből, portrékból – tartotta fenn magát, akit nem vettek fel a csehszlovák képzőművészek szövetségébe, így lett formatervező és kirakatrendező, amikor le kellett tennie az ecsetet. A fényképezés pótcselekvésként születik meg nála, abba is hagyja aztán, amikor újra festhet. De a fotói valójában szintén műalkotások, bármilyen pontosan és mélyen dokumentálják is e korszak hétköznapi életét: lírai vallomások, regénytöredékek, elégiák fekete-fehér negatívokba zárva.

Zalai Károly író, aki maga is egy festő szemével nézi a világot, több, mint fél évszázad után kiszabadította ezeket a történeteket fotóbörtönükből. Elmeséli Vayszada Károly mozdulatlan képeibe rejtett históriáit, kitalálja hősei gondolatait, megfogalmazza vágyait, megálmodja – maguk elől is rejtegetett – álmait, és megalkot egy különös világot, mely a

hatvanas évek emlékeiből és néhány tucat csodálatos fotográfiából áll össze. Nekünk pedig nincs más dolgunk, csak az, hogy hagyjuk magunkat elvarázsolni általa.

Nagyítás Zalai Károly novellái Vayszada Károly fotóira
Zalai Károly, 2023.
Az ujiras.hu szívesen közölt a könyv novelláiból .